x A - Lietuva: Aleksandras (1492-1506) denaras be datos (toliau - b.d.) su gotikine "A"; B - su renesansine "A"; C - pusgrašis b.d.; D - Lietuva: Žygimantas (1506-1544/1548) pusgrašis 1509-1519 m.; Lenkija: Kazimieras (1447-1492) Torunės šilingas b.d.; F - Gdansko šilingas b.d.; G - Elbingo šilingas b.d.; I - Kryžiuočių ordinas: Mykolas Kuchmeisteris (1414-1422) šilingas b.d.; J - Paulius Rusdorfas (1422-1441) šilingas b.d.; K - Henrikas Plauenas (1467-1469) šilingas b.d.; L - Henrikas Plauenas (1469-1470) šilingas b.d.; M - Henrikas Richtenbergas (1470-1477) šilingas b.d.; N - Martynas Truchzesas (1477-1489) šilingas b.d.; O - Truchzeso šilingo klastotė; P - Johanas Tifenas (1489-1497) šilingas b.d.; R - Tifeno grašis b.d.; S - Fridrichas Saksas (1498-1510) grašis b.d.; Š - Albrechtas (1511-1525) grašis 1513-1519 m.

Mikas Balčius, Eugenijus Ivanauskas

VARNIŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRINĖJIMŲ MONETOS

Varnių šv. Aleksandro bažnyčioje archeologinių tyrinėjimų metu rastos tokios monetos: neaiškios datos (1780-1786) prūsiškas trigrašis, 1650 Livonijos ir 1656 Rygos šilingas, o šventoriuje - 1773 prūsiškas dvigrašis, Jono Kazimiero lietuviško šilingo neaiškia data klastotė (?).

Šalia buvusio seminarijos pastato ištirtame plote (žr. šio leidinio p. 154) rasti 1599 (Nr. 1), 1616 (Nr. 2), 1618 (Nr. 4) Zigmanto Vazos Rygos šilingai, 1637 (Nr. 5) Kristinos Rygos šilingas, neaiškios datos (Nr. 6) Karolio X Rygos šilingas, 1612 (Nr. 7) ir 1660 (Nr. 8) data pažymėtos Karolio XI Rygos šilingų klastotės, kaldintos Sučavoje, toje pat vietoje nukaldinta neaiškios datos (Nr. 9) Karolio

X Rygos šilingo klastotė, 1559 lietuviškas pusgrašis (Nr. 10), du lietuviški (Nr. 11, 12) Aleksandro denarai be datos su gotiška "A", du (Nr. 13, 14) lietuviški pinigėliai su stulpais ir vytimi, 1616 lenkiškas pusantrokas (Nr. 15) ir 1633 prūsiškas šilingas (Nr. 16).

Dauguma monetų yra iš suardytų kapų (Nr. 1-4, 10-13), Nr. 2 ir 3 netgi rastos piniginės atplaišoje. Moneta Nr. 14 rasta k. 41. Kitos monetos čia buvo pamestos arba kaip klastotės - išmestos. Sprendžiant iš šių monetų datų ir nudėvėjimo, kapinyne buvo laidojama XV a. trečiajame ketvirtyje ir bent iki XVII a. antrojo dešimtmečio.

Eugenijus Ivanauskas

VERKIŲ LOBIS

Žymų vaidmenį, tiriant seniausias lietuviškas monetas, suvaidino P.Karazijos monetų su sulpais averse bei vytimi reverse lobių publikacijos. Jis šių monetų kalimą priskyrė Vytautui, senesnes monetas kitiems tyrinėtojams teko skirti Algirdui, Kęstučiui. Ekonomiškai dinamiškiausias XV a. Kazimiero valdymo tarpsnis monetų kalimo atžvilgiu faktiškai liko kaip ir neapimtas. Šią spragą bando užpildyti R. Kiersnovskis, stengdamasis įrodyti, kad iki 1386 m. Lietuvoje monetos nebuvo kalamos. Jis monetas su stulpais averse ir ženklu "ietigalis su kryžiumi" reverse skiria Vytautui. Autorius, pritardamas R. Kirsnovskio nuomonei, skelbia duomenis apie vieną iš didžiausių tokių lietuviškų monetų lobių, aptiktą Verkiuose prie Vilniaus 1941 m., aptaria lobio, o kartu ir jį sudarančių monetų chronologiją.

Į muziejų saugyklas pateko apie 80-90% lobio monetų. Šiuo metu MKČDM yra 1989, o Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejuje 17 monetų. MKČDM esančios monetos buvo nustatytos P. Ka-